Călători români despre Rusia: două lumi într-o singură destinaţie

Cecilia MATICIUC*

Key-words: *Russia, travel memoirs, propaganda*

În memorialistica românească, printre însemnările de călătorie care vorbesc despre Rusia se află şi două lucrări pe care le avem în vedere în acest articol. Este vorba despre *Călătorie în Rusia* a lui Nifon Popescu şi *Moscova (Reportaj despre metropola lumii noui)* a lui Andrei Tudor, cărora istoricii şi criticii literari le-au acordat mai puţină atenţie, din cauză că ele nu se individualizează prin calităţi literare şi nu aduc o notă specială în acest peisaj. Însă alăturarea lor poate să devină relevantă pentru importanţa pe care o capătă contextul istoric în discutarea literaturii de călătorie, aspect ce influenţează puternic interesele călătorului, atitudinea lui şi maniera de prezentare a impresiilor. Nifon Popescu, stareţul mănăstirii Sinaia, călătoreşte în Rusia în toamna anului 1902 şi scrie reportajul în anul următor. Andrei Tudor (pe numele său adevărat Isac Rosenzweig, poet, critic dramatic şi traducător) vizitează Moscova în anul 1946. Între cele două călătorii trecuseră doar patru decenii, dar în acest interval se petrecuseră schimbări esenţiale: Rusia ţaristă vizitată de stareţ se transformase în Rusia sovietică.

Nifon Popescu nu era la prima călătorie. Încă de la început, el ţine să spună că a fost în Franţa, Italia, Grecia, Palestina, Arabia, Egipt „şi în alte părţi". Este, aşadar, un călător cu experienţă, interesat să vadă cât mai multe locuri, nu doar „locurile sfinte", aşa cum ne-am aştepta, poate, de la un cleric. Fireşte că, peste tot pe unde merge, interesul lui se îndreaptă cu precădere spre aspectele religioase (monumente, biserici, slujbe religioase), care îi lasă impresii asemănătoare cu cele pe care le descriu alţi călători români. Rusia este pomenită, în însemnările de călătorie, încă din secolul al XVII-lea, de către Nicolae Milescu Spătarul, dar şi de mitropolitul Dosoftei. În secolul următor, această ţară „pravoslavnică" atrage şi alţi clerici de la care se vor păstra însemnări de călătorie: arhimandritul Vartolomei Măzăreanu, egumenul mănăstirii Solca (1771), preotul bănăţean Mihail Popovici (1771), Venedict Teodorovici, egumenul mănăstirii Moldoviţa (1769), iar mai târziu, în 1850, ieromonahul Chiriac de la Mănăstirea Secu face o „călătorie desfătată", prilej cu care vede multe „lucruri minunate". Fastul bisericilor ortodoxe, bogăţia icoanelor îmbrăcate în aur şi argint „curat" şi în pietre scumpe îi fascinează pe toţi aceştia, fapt reflectat deseori în formulări naive.

* Institutul de Filologie Română „A. Philippide", Iaşi, România.

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Relatarea stareţului Nifon Popescu urmează îndeaproape traseul călătoriei sale, în care este însoţit de preotul ieromonah Theognost Voinescu, slujitor la biserica domnească din Buşteni. Însoţitorul are o calitate esenţială pentru această împrejurare: ştie limba rusă. Ei pleacă la Bucureşti pe 25 octombrie 1902, apoi merg la Iaşi, iar de aici la Chişinău. Vizitează Mănăstirea Noul Neamţ, Odesa, Kievul cu Lavra Pecerska, Moscova, apoi Petersburgul, Varşovia şi Cernăuţi. În total, călătoria lor durează 30 de zile.

Reportajul lui Andrei Tudor, publicat în 1948 drept omagiu cu prilejul sărbătoririi celor 800 de ani de la întemeierea Moscovei, răspunde unei realităţi politice, legându-se pe de o parte de o Românie care din 1945 avea un guvern prosovietic condus de Petru Groza, iar pe de altă parte de Uniunea Sovietică, aflată în plină epocă stalinistă. Autorul, pe vremea aceea redactor al ziarului „România liberă", face parte din delegaţia culturală trimisă în Uniunea Sovietică în perioada 2-19 noiembrie 1946. În acest grup se află, printre alţii, scriitorii G. Călinescu şi Cezar Petrescu care îşi vor face datoria, la rândul lor, scriindu-şi relatările de călătorie: G. Călinescu publică, în 1949, reportajul *Kiev, Moscova, Leningrad*, iar Cezar Petrescu publică lucrarea *Însemnări de călător. Reflecţii de scriitor*, în 1958.

Dacă Nifon Popescu a lăsat o veritabilă relatare de călătorie, completată cu statistici demografice, Andrei Tudor nu face decât să redacteze un text, organizând nişte informaţii după criterii tematice: „aspectele străzii", „vitrine şi magazine", „metrou-ul, peisajul subpământean al Moscovei", „Moscova şi istoria", „Moscova şi Revoluţia", „Moscova şi Războiul pentru Apărarea Patriei", „Moscova şi Cartea", „Moscova şi Plastica", „Moscova şi Spectacolul", „Moscova în devenire". Aceste pagini, spre deosebire de însemnările lui Nifon Popescu, nu cuprind impresiile autentice ale călătorului, ele sunt fabricate şi dau impresia de artificial, de vreme ce răspund unei comenzi de circumstanţă. În corul prezentărilor „de un entuziasm nebun, grosolan contrafăcute ale scriitorilor români de după 1945, sau ale scriitorilor francezi obedienţi Moscovei, oferind un tablou statistic al bunăstării şi civilizaţiei în URSS" (Mitchievici 2011: 52), relatarea lui Andrei Tudor se individualizează tocmai prin absenţa entuziasmului. Textul respectă „reţeta" reportajului care glorifică realizările socialismului, însă lipseşte acest important ingredient. În epoca în care se face exces de zel (G. Călinescu şi Zaharia Stancu sunt două exemple în acest sens), el nu depăşeşte nivelul formulărilor stereotipe, fie dintr-o cenzură interioară, fie, mai degrabă, din lipsă de talent şi de imaginaţie.

Este doar meritul sovieticilor, spune autorul, de a fi transformat „capitala pensionară" (mult superioară prin tradiţia politico-istorică, culturală şi artistică, „oraşului parvenit" Petersburg) în metropolă, într-un „simbol al progresului umanităţii, un far luminos spre care sunt aţintite privirile tuturor popoarelor doritoare de pace şi libertate" (Tudor 1948: 13). Utilizând o serie de formulări devenite clişee în reportajele vremii, Andrei Tudor realizează tabloul unei „lumi noi" cu valenţe utopice şi portretul „omului nou" – „omul sovietic", rod al unei „viziuni inedite a lumii" şi al unei „ideologii noi ce construise ceva întru nimic comparabil cu ceea ce era cunoscut până atunci" (Tudor 1948: 11).

„Omul sovietic" este mai ales proletarul, membru al clasei privilegiate în socialism. Şi cum un portret începe de obicei cu prezentarea aspectului fizic, Andrei Tudor îşi îndreaptă atenţia spre aspectul oamenilor de pe străzile Moscovei. La

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Bucureşti, remarcă el, oamenii se îmbracă elegant pe stradă, reminiscenţă a eleganţei din perioada interbelică. Cu totul altfel stau lucrurile la Moscova:

> În general nu întâlneşti pe stradă eleganţa vestimentară, caracteristică numai Bucureştilor sau altor câteva oraşe din sud-estul european.
>
> Cauza se află desigur şi în faptul că producţia trebuie să satisfacă mai întâi necesităţile imediate vestimentare ale tuturor, ca să poată trece la producţia diferenţiată şi mai subtilă a luxului. […]. A doua cauză este fără îndoială şi aceea că oamenii întâlniţi pe stradă constituie lumea muncitoare şi e firesc ca haina de lucru să nu fie nici cea mai bună, nici cea mai arătoasă (Tudor 1948: 26).

Autorul reportajului vrea să ne facă să înţelegem din fragmentul de mai sus că, în condiţii de intensă construire a socialismului, oamenii nu sunt interesaţi de aceste aspecte „frivole". Pe lângă intenţia autorului, înţelegem că aspectul oamenilor este deprimant şi cenuşiu, aşa cum este toată existenţa lor, marcată de lipsuri de toate felurile. Această chestiune deschide seria de aspecte ale realităţii moscovite care cad sub lentila deformantă a propagandei.

E drept, oamenii de pe străzile Moscovei nu arată prea bine, dar sunt bucuroşi, mai ales în zilele de sărbătoare ale socialismului, deloc puţine (7 Noiembrie, 1 Mai, 9 Mai – Ziua Victoriei, Ziua Tankiştilor, Ziua Artileriei, Ziua Armatei Roşii, Ziua Aviaţiei etc.), când „piaţa este o mare de oameni, atentă, veselă şi entuziastă". Dincolo de aspectul feeric al decorului prilejuit de aceste evenimente, se strecoară un detaliu care devine foarte relevant pentru efortul general de camuflare a realităţii, la nivelul întregii societăţi:

> Decorul îl formează ansamblul de imobile din pieţe şi din străzile principale: edificiile înalte ale instituţiilor guvernamentale, clădirile elegante ale marilor teatre, marile hoteluri, marile magazine, clădirile impunătoare ale facultăţilor şi muzeelor şi, fără îndoială, Kremlinul fac obiectul celor mai variate decoraţii şi iluminaţii festive. Clădirile sunt drapate somptuos în roşu, decorate cu portrete şi steaguri, cu ghirlande de motive decorative; *imobilele mai puţin arătoase sunt mascate de imense panouri de mătase roşie* (s.n.), pe care sunt înscrise în litere de aur semnificaţiile festivităţii şi alături portretele de mari dimensiuni, vizibile de la distanţă, ale lui Lenin, Stalin şi ale altor personalităţi. În acest chip, ochiul se află într-o continuă desfătare şi nu se opreşte pe nici un aspect nearmonizat ansamblului (Tudor 1948: 30).

Următoarea întrebare, firească, este cum trăieşte „omul sovietic", dacă nu cumva duce lipsă de ceva. Răspunsul vine prompt: nu duce lipsă de absolut nimic. Andrei Tudor vorbeşte despre „belşugul din marile magazine", despre „vitrinele luxoase, luminate din belşug, minunat decorate", despre „preţurile fixe" şi „calitatea garantată" şi chiar despre „întrecerea între diferite magazine de a oferi lucrurile cele mai bune". Exagerările sunt groteşti, falsificarea este cât se poate de vizibilă, iar enumerări de felul următor frizează ridicolul:

> Găseşti aici orice articol din domeniul variat al comestibilului: ciocolată, bomboane, torturi, banane, curmale, smochine, pepeni galbeni, tot soiul de mezeluri; variate specii de pescărie afumată sau sărată; conserve de peşte şi de crustacee; cacao, cafea, lapte condensat, biscuiţi, toate varietăţile de icre negre şi de Manciuria, în sfârşit tot ce doreşti (Tudor 1948: 43).

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Andrei Tudor nu poate trece sub tăcere un fapt atât de evident cum este raţionalizarea pâinii, dar încearcă să atenueze cât mai mult impresia nefavorabilă, spunând că pâinea obişnuită, e adevărat, este cea neagră, dar de bună calitate, iar cinci sute de grame reprezintă „o raţie îndestulătoare”. Frânturile de adevăr sunt spuse în treacăt şi sunt imediat acoperite de minciună, pentru a nu atrage atenţia asupra lor. Despre clienţii restaurantelor moscovite (unde se observă „eleganţa şi serviciul fără reproş”, iar „toată lumea dansează”) aflăm mai întâi un detaliu credibil, alături de care se strecoară imediat minciuna necesară pentru conturarea unei imagini a bunăstării generale: „alături de funcţionari superiori, de ofiţeri şi de toţi aceia care ocupă locuri importante în sistemul de producţie sovietic, observi simpli soldaţi sau lucrători, care îşi pot permite aceleaşi agremente” (Tudor 1948: 41).

Din tabloul acestei lumi excepţionale nu putea lipsi metroul moscovit, despre care s-au simţit datori să vorbească toţi autorii de reportaje consacrate Uniunii Sovietice. G. Călinescu, Cezar Petrescu, iar mai târziu Geo Bogza vor lăuda în mod convingător metroul cu staţiile lui realizate ca nişte adevărate opere de artă. În mod surprinzător, Andrei Tudor se rezumă la o descriere contabilă: 3 linii însumând 40 de km, a fost o lucrare foarte dificilă, care a început cu 3038 de lucrători, însă după doi ani erau 70.000 de lucrători şi 5000 de ingineri. Este superior celui din Paris prin lungime, dar şi pentru că, fiind mai nou, este mai modern. Mai adaugă faptul că acesta este realizarea regimului sovietic, începând cu 1932 (proiecte au existat încă din 1902, se grăbeşte să spună autorul, dar au fost respinse, considerate irealizabile). Lipseşte şi aici entuziasmul, lipsesc şi imaginile plastice, astfel încât reportajul capătă un aspect atipic.

Tot de o prezentare anostă şi lipsită de entuziasm are parte şi viaţa culturală moscovită, deşi numeroasele pagini consacrate acestei chestiuni ar putea să reflecte un interes real din partea lui Andrei Tudor, având în vedere că el a scris cronică muzicală, teatrală şi cinematografică, fiind autorul unei importante monografii despre George Enescu. Judecând după aceste pagini, pare că el privilegiază elementul cultural. Cu toate acestea, nu se ridică deasupra nivelului de enumerare a câtorva elemente ale culturii ruse, pornind de la literatura rusă veche şi ajungând la literatura, de neocolit, a secolului al XIX-lea. Alături de Puşkin, Lermontov, Gogol, Dostoievski, Tolstoi, Cehov, dintre scriitorii secolului al XX-lea sunt menţionaţi doar cei agreaţi de regimul sovietic: Maiakovski, Leonov, Fadeev, Tvardovski. Mai sunt pomenite câteva case memoriale, Universitatea Lomonosov, biblioteca Lenin, tipografiile – tirajele mari ale cărţilor stau mărturie pentru „opera de largă popularizare a culturii, înfăptuită în anii regimului sovietic” (Tudor 1948: 104), muzee de artă (Galeria Tretiakov şi Muzeul de arte frumoase „Puşkin”), care contribuie la opera de educare plastică a maselor. O atenţie deosebită acordă autorul vieţii teatrale sovietice. Printre spectatorii teatrelor (mai vechi sau mai noi), majoritatea sunt soldaţi, lucrători, mici funcţionari, spectacolul fiind „agrement, dar şi factor eficient în educarea artistică a maselor” (Tudor 1948: 138). Produsele artistice sunt valoroase numai în măsura în care păstrează contactul cu realitatea, îl conectează pe cetăţean la realitatea sovietică socialistă. Scopul lor nu este distracţia, spune autorul, ci educarea. Totul este pus în slujba construirii „omului nou”.

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

Din cele discutate până acum se vede că, deşi cei doi autori au aceeaşi destinaţie a călătoriei, lumea reprezentată de fiecare în parte nu este deloc una şi aceeaşi. Şi nu doar din cauza unei fireşti percepţii subiective şi fragmentare. Andrei Tudor a găsit, cu adevărat, o altă lume în locul celei vizitate de Nifon Popescu, iar la acest lucru se adaugă şi faptul că imaginea pe care o furnizează autorul reportajului despre Moscova este una voit deformată. Este vorba despre două tipuri de călătorie. Nifon Popescu se află în pelerinaj în Rusia şi reţine o imagine strălucitoare a acestei ţări, care se va pierde pentru totdeauna după 1917, Rusia după care vor suspina scriitorii ruşi ajunşi în exil după revoluţia bolşevică. Admiraţia stareţului român se îndreaptă spre tot ceea ce ţine de viaţa religioasă a ruşilor – biserici, mănăstiri, clopote, icoane, aspecte ale serviciului religios – şi rămâne impresionat de evlavia lor. Un semn de evlavie este şi bogăţia ca de poveste care înconjoară icoanele din biserici: „Chipul Maicii Domnului are mai ales împrejurul capului o coroană de aur cizelată, împodobită cu diamante mari, rubine şi mărgăritare de o scumpete nemărginită" (Popescu 1903: 38). De altfel, descriind Catedrala Hristos Mântuitorul din Moscova, el se recunoaşte impresionat şi mărturiseşte că a plâns de admiraţie, ca şi atunci când a văzut în 1894 Domul din Milano:

> Mărturisesc sincer, deşi cu sfială, cum că posed o fire foarte impresionabilă faţă de tot ce este măreţ. […] impresiunea încă mi-a fost atâta de adâncă, încât retrăgându-mă într-un colţ mai puţin luminos şi răzimându-mi fruntea de o coloană de malachită, am plâns cu lacrimi (Nifon 1903: 42).

Tot o imagine strălucitoare intenţionează să contureze şi Andrei Tudor, oprindu-se la aspectele economice şi culturale, însă Rusia lui este în realitate o lume a suferinţei generale, a lipsurilor de tot felul, a opresiunii şi a terorii, ascunse cu succes de ochii călătorilor străini. Asemenea delegaţii, precum cea din care face parte Andrei Tudor, reprezintă un alt gen de călătorie – una revelatoare, „călătoria-hagialâc", aşa cum o numeşte Angelo Mitchievici, având o esenţială componentă iniţiatică. Aceste delegaţii erau contribuţii la „cunoaşterea" Uniunii Sovietice, dar aveau şi o „funcţie confirmativ-iniţiatică de probare a fidelităţilor" (Mitchievici 2011: 216).

Obiectele din sfera religioasă, asupra cărora se oprise atenţia şi admiraţia lui Nifon Popescu, cel care le văzuse cu ochiul credinciosului, ca pe obiecte care fac parte din viaţa ruşilor şi aparţin, în acelaşi timp, întregii ortodoxii, nu pot fi complet ignorate, şi Andrei Tudor nici nu o face, însă nu-şi exprimă nici o atitudine, doar le enumeră ca pe nişte monumente, vestigii ale trecutului. Mai multă emoţie străbate descrierea Muzeului Lenin şi a Muzeului Revoluţiei, bogată în detalii din cele cinci săli consacrate perioadei staliniste, precum şi descrierea Muzeului Războiului pentru Apărarea Patriei. Îl impresionează mai mult „spiritualitatea patriotică" (Tudor 1948: 88), suferinţa şi eroismul celor care au luptat împotriva nemţilor decât spiritualitatea ortodoxă. Atitudinea evlavioasă, „cuviincioasă" a ruşilor, pe care o admirase Nifon Popescu în biserici, se păstrează şi în vremea lui Andrei Tudor, sub forma tăcerii „cuviincioase" din muzee:

> Preste tot am putut vedea în libertate evlavia credincioşilor, atenţiunea ce dau slujbei bisericeşti, cum şi liniştea ce domneşte printre creştini în tot timpul Sfintei Liturghii.

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

> Nici o voce, nici o şoaptă şi nici o mişcare necuviincioasă locului şi momentului nu turbură pacea care domneşte în faţa Sfântului Altar (Popescu 1903: 9)

> Deşi sălile erau foarte populate, pretutindeni domnea o tăcere cuviincioasă, în care se simţea reculegerea în faţa înaltelor momente ale istoriei. Doar ghidul, indicând cu bagheta obiectele expuse, dădea explicaţiile necesare pentru fiecare fotografie, manuscris, document sau obiect expus (Tudor 1948: 21).

Într-un timp foarte scurt, s-a produs o inversare a valorilor, o înlocuire a lui Dumnezeu cu omul ca obiect al veneraţiei. Atitudinea evlavioasă a rămas, dar a fost îndreptată spre cu totul altceva. Andrei Tudor vorbeşte tot despre o formă de religiozitate, al cărei obiect nu mai este Dumnezeu, ci una construită pentru „omul sovietic", eliberat de „superstiţii". Muzeul devine biserică, ghidul ia locul preotului şi oficiază ceremonia. „O mamă îşi ridică în braţe copilaşul" nu pentru a săruta o icoană, ci „ca să vadă macheta reprezentând odaia în care lucra Lenin în timpul revoluţiei" (Tudor 1948: 21). Evlavia poporului se îndreaptă în aceste „vremuri noi" spre „omul-erou", întruchipat de Lenin. Într-o tulburătoare similitudine, „oamenii sovietici" întâlniţi de Andrei Tudor „aşteaptă în linişte" la mausoleul conducătorului mort de aproape un sfert de veac deja, aşa cum ruşii pe care îi văzuse Nifon Popescu asistau în linişte, răbdători, la slujba religioasă. O alăturare a finalului celor două scrieri discutate aici este grăitoare tot pentru această idee. Unul îndreaptă sensul călătoriei în direcţie religioasă, iar celălalt în direcţie opusă, nu doar laică, ci profund antireligioasă:

> Călătoria aceasta de 30 de zile mi-a lăsat cele mai plăcute suveniruri. Peste tot locul ne-a mers numai bine; nici o nemulţămire şi nici o întâmplare neplăcută nu s-a pus în calea noastră. Aşa merge omului tot-de-una când cheamă pe *Dumnezeu* (s.n.) în ajutor! (Popescu 1903: 76).

> Dincolo de cifre, realitatea este mai vie, mai frumoasă, mai convingătoare pe vastul şantier, pe care se edifică statul socialist. În uzină, pe stradă, în metrou sau la teatru, întâlneşti *omul* (s.n.) care a înfăptuit toate acestea (Tudor 1948: 165).

Reportajul lui Andrei Tudor este relevant, ca toate celelalte produse propagandistice, pentru o viziune pe care Eugen Negrici o numeşte „religie fără Dumnezeu":

> Visul propagandei a fost acela de a crea un *om nou*, apărător fanatic al idealului comunist. Pentru că a avut asemenea intenţii, propaganda nu putea să nu calce pe urmele unei credinţe, să nu schiţeze un ritual, să nu recurgă la practici de stimulare a intensităţii crezului şi să nu întreţină, după o vreme, un cult al întemeietorilor (proroci, apostoli), al instituţiei ocrotitoare (templul, biserica), al eroilor (sfinţi şi martiri) etc. modelul creştin era la îndemână, dar numai în aparenţa veşmântului său (Negrici 2003: 23).

Propovăduirea unei religii pe dos este făcută de un reportaj pe dos, unul care falsifică realitatea în loc să ofere informaţii reale şi să respecte adevărul. Nifon Popescu exprimase clar esenţa genului de text pe care îl scria: „cele ce spun este curatul adevăr" (Popescu 1903: 9). În cazul lui, infidelitatea este, eventual, una involuntară. În schimb, infidelitatea relatării lui Andrei Tudor este intenţionată, astfel încât reportajul lui să devină un mijloc de îndoctrinare ideologică. Orice

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)

relatare de călătorie aduce cu sine o viziune asupra lumii. Dintre cele discutate aici, una e onestă, nepervertită, iar cealaltă este mincinoasă, deformantă. În centrul lumii reprezentate de Nifon Popescu – Rusia ţaristă – se află Dumnezeu, el este elementul în jurul căruia se organizează lumea. În schimb, „noua ideologie" care organizează Rusia sovietică nu îl recunoaşte pe Dumnezeu şi transferă „omului nou" calitatea de a fi atotputernic.

Bibliografie

Cernat 2005: Paul Cernat, Ion Manolescu, Angelo Mitchievici, Ioan Stanomir, *Explorări în comunismul românesc*, vol. II, Iaşi, Editura Polirom.

Faifer 2006: Florin Faifer, *Semnele lui Hermes. Memorialistica de călătorie (până la 1900) între real şi imaginar*, ediţia a 2-a, prefaţă de Nicolae Mecu, Iaşi Editura Timpul

Ivanov 2004: Leonte Ivanov, *Imaginea rusului şi a Rusiei în literatura română. 1840-1948*, Chişinău, Editura Cartier,.

Mitchievici 2011: Angelo Mitchievici, *Umbrele paradisului. Scriitori români şi francezi în Uniunea Sovietică*, prefaţă de Vladimir Tismăneanu, Bucureşti, Editura Humanitas.

Negrici 2003: Eugen Negrici, *Literatura română sub comunism. Proza*, Bucureşti, Editura Fundaţiei Pro.

Popescu 1903: Nifon Popescu, *Călătorie în Rusia*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Bucureşti.

Selejan 2007: Ana Selejan, *Literatura în totalitarism*, vol. I. *Întemeietori şi capodopere*, 1949-1951, ediţia a 2-a, Bucureşti, Editura Cartea Românească.

Ştefănescu 2005: Alex. Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane 1941-2000*, Bucureşti, Editura Maşina de Scris.

Tudor 1948: Andrei Tudor, *Moscova (Reportaj despre metropola lumii noui)*, Bucureşti, Casa Şcoalelor.

Romanian Travelers about Russia: Two Worlds in One Destination

Our article explores two travel stories less discussed by the significant works of the genre: *Călătorie în Rusia* by Niphon Popescu and Andrei Tudor's *Moscova (Reportaj despre metropola lumii noui).* The decision to juxtapose these works is relevant for travel memoirs, a field where the historical context holds a major role, influencing the traveler's interests, his attitude and manner in conveying impressions. Niphon Popescu visited Russia in 1902 while Andrei Tudor's journey took place in 1946, when the territory was already recognized as USSR. On the one hand, Niphon Popescu, a priest, notices and admires the religious edifices and artifacts of a God-centered world while, on the other hand, Andrei Tudor writes a propagandistic text on a new utopian world populated by the new human prototype – the omnipotent "Soviet man".

BDD-A14978 © 2014 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.115 (2026-11-17 07:51:40 UTC)